Revista Moldovenească de Drept Internaţional şi Relaţii Internaţionale /
Moldavian Journal of International Law and International Relations /
Молдавский журнал международного права и международных отношений

2015, Issue 4, Volume 38, Pages 56-63.
ISSN 1857-1999
Submitted: 16. 09. 2015 | Accepted: 15.11. 2015 | Published: 23.12. 2015

TRIBUNA TÎNĂRULUI CERCETĂTOR
THE TRIBUNE OF YOUNG SCIENTISTS
ТРИБУНА МОЛОДЫХ УЧЕНЫХ

MODALITĂŢI PARTICULARE DE EXERCITARE A COMPETENŢELOR TERITORIALE ALE STATULUI ÎN DREPTUL INTERNAŢIONAL PUBLIC- EXEMPLUL FORŢELOR ARMATE PE TERITORIUL ALTUI STAT

METHODS OF EXERCISE OF STATE'S TERRITORIAL COMPETENCES PURSUANT TO THE PUBLIC INTERNATIONAL LAW – THE EXAMPLE OF MILITARY FORCES ON THE TERRITORY OF ANOTHER STATE

ОПРЕДЕЛЕННЫЕ СПОСОБЫ ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ ГОСУДАРСТВАМИ ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ В МЕЖДУНАРОДНОМ ПУБЛИЧНОМ ПРАВЕ НА ПРИМЕРЕ ДИСЛОКАЦИИ ВООРУЖЕННЫХ СИЛ НА ТЕРРИТОРИИ ИНОСТРАННОГО ГОСУДАРСТВА

CAZACU Doina* / CAZACU Doina / КАЗАКУ Дойна

ABSTRACT:

PARTICULAR METHODS OF EXERCISE OF STATE'S TERRITORIAL COMPETENCES PURSUANT TO THE PUBLIC INTERNATIONAL LAW – THE EXAMPLE OF MILITARY FORCES ON THE TERRITORY OF ANOTHER STATE

The essential function of International Law is to determine and regulate the competences of the state, and as such, of their sphere of influence. The territorial competences of the stat as part of International Law result from the status that such state holds – that of subject of International Law. As such, there are particular situations when the state may exercise certain functional competences in respect to a territory, without holding, however, full sovereignty. These limitations are due to intra-state cooperation, the existence of certain international obligations that derive from conventions, multilateral or bilateral treaties and to which such states cannot derogate.

The purpose of this study is to identify to legal status of the military forces that are located on the territory of another state, the competences of the receiving state, the limits of sovereignty of the receiving state. Further, we consider that it is equally important to analyze the status of the pacifying forces, that also have a direct impact upon the Republic of Moldova, in the context of the existing conflict on the left bank of the Nistru River.

Key words: *competence, territory, sovereignty, armed forces, foreign, receiving state.*

JEL Classification: K33, K49, F55.

* **CAZACU Doina** - Magistru în drept, doctorandă, Institutul de Cercetări Juridice şi Politice al AŞM, lector universitar, Universitatea de Stat de Educaţie Fizică şi Sport, Facultatea Protecţie, Pază şi Securitate, Catedra Drept (Chişinău, Republica Moldova). / **CAZACU Doina** - Master in Law, PhD student, Institute of the Juridical and Political Research of the ASM; lecturer, State University of Physical Education and Sport, Faculty of Protection, Safety and Security, Department Law (Kishinev, The Republic of Moldova). / **КАЗАКУ Дойна** - Магистр права, аспирантка, Институт юридических и политических исследований АНМ, преподаватель, Государственный университет физического воспитания и спорта, факультет защиты, охраны и безопасности, кафедра права (Кишинев, Республика Молдова).

РЕЗЮМЕ:

ОПРЕДЕЛЕННЫЕ СПОСОБЫ ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ ГОСУДАРСТВАМИ ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ В МЕЖДУНАРОДНОМ ПУБЛИЧНОМ ПРАВЕ НА ПРИМЕРЕ ДИСЛОКАЦИИ ВООРУЖЕННЫХ СИЛ НА ТЕРРИТОРИИ ИНОСТРАННОГО ГОСУДАРСТВА

Основной функцией международного права является выявление и регулирование государственных компетенций, а значит сферы их применения. Территориальные компетенции государства в международном праве исходят из его правосубъектности. Межгосударственные отношения регулируются единым общим правом - международным правом. В определенных случаях государство вправе осуществлять по отношению к отдельным территориям функциональную компетенцию, не располагая в то же время полным суверенитетом. Данные ограничения обусловлены межгосударственным сотрудничеством, существованием международных обязательств исходящих из двусторонних или многосторонних договоров, отклонение от норм которых не допускается.

В данном исследовании была поставлена задача выявить юридический статус вооруженных сил пребывающих на территории другого государства, компетенции государства пребывания, ограничения суверенитета государства пребывания. Также, считаем не менее важным анализ правового статуса миротворческих сил находящихся на территории Республики Молдова в условиях конфликта на левом берегу Днестра.

Ключевые слова: *компетенция, территория, суверенитет, вооруженные силы, иностранец, государство пребывания.*

JEL Classification: K33, K49, F55.
УДК: 341.217(4), 341.223.7.

REZUMAT:

MODALITĂŢI PARTICULARE DE EXERCITARE A COMPETENŢELOR TERITORIALE ALE STATULUI ÎN DREPTUL INTERNAŢIONAL PUBLIC- EXEMPLUL FORŢELOR ARMATE PE TERITORIUL ALTUI STAT

Funcţia esenţială a dreptului internaţional este în a determina şi reglementa competenţele statului, deci a sferei lor de acţiune. Competenţele teritoriale ale statului în dreptul internaţional reies din calitatea pe care o deţine acesta, şi anume cel de subiect de drept. Relaţiile interstatale sunt supuse unui singur drept, care le este comun - dreptul internaţional. Astfel, există situaţii particulare, în care statul poate exercita, faţă de un teritoriului dat, anumite competenţe funcţionale, fără a dispune însă, de o suveranitate deplină. Aceste limitări se datorează cooperării interstatale, a existenţei unor obligaţii internaţionale, ce reies din convenţii, tratate multe sau bilaterale şi de la care acestea nu pot să deroge.

În conţinutul acestui studiu, ne-am propus să identificăm statutul juridic al forţelor armate care se află pe teritoriul unui alt stat, competenţele statului primitor, limitele suveranităţii statului primitor. De asemenea, considerăm nu mai puţin importantă analiza statutului forţelor pacificatoare, care au un impact direct şi asupra Republicii Moldova, în contextul conflictului din stânga Nistrului.

Cuvinte cheie: *competenţa, teritoriu, suveranitate, forţe armate, străin, stat primitor.*

JEL Classification: K33, K49, F55.
CZU: 341.217(4), 341.223.7.

Competenţa este o putere juridică care se manifestă ca un ansamblu de puteri juridice recunoscute unui stat pentru a-i permite îndeplinirea într-un spaţiu determinat a funcţiilor statale sau unui alt subiect de drept internaţional şi permite îndeplinirea funcţiilor şi scopurilor specifice pentru care el există sau pentru care a fost creat. Statul, ca subiect de drept internaţional trebuie să întrunească anumite elemente:

- să aibă o populaţie permanentă;
- să dispună de un teritoriu determinat şi clar delimitat;
- să existe o putere publică care să aibă capacitatea de a guverna;

- să întreţină şi să desfăşoare relaţii internaţionale cu terţe state.

În această ordine de idei, menţionăm că statului îi revine aptitudinea de a-şi reglementa activitatea internă şi cea externă, de a stabili direcţiile politice, economice, sociale, de a-şi crea mecanisme de apărare, a întreţine relaţii internaţionale etc.

În vederea asigurării securităţii unui stat, pentru a sprijini politicile interne şi cele externe ale acestuia, se instituie apărarea finanţată de guvern şi forţele sale combatante, care sunt numite forţe armate.

Începutul secolului al XXI-lea este concretizat prin producerea unor sensibile modificări în mediul de securitate mondial, continental, regional şi naţional. În acest sens, în vederea asigurării intereselor securităţii internaţionale, statele, precum şi organizaţiile internaţionale îşi unesc eforturile pentru a asigura respectarea suveranităţii şi integrităţii teritoriale ale statelor, menţinerea păcii şi securităţii, respectarea drepturilor omului ş.a.

Subiectul forţelor armate este unul foarte sensibil, dacă ne referim la prezenţa acestora pe teritoriul unui alt stat. Apar un şir de întrebări ce ţin de aplicabilitatea legii faţă de aceste forţe armate, statutul acestora, limitele de acţiune, precum şi competenţele statului primitor.

Analiza cadrului legal care guvernează accesul forţelor armate străine pe teritoriul unui stat în timp de pace, statutul juridic al acestor forţe, precum şi efectele pe care o astfel de prezenţă le poate avea asupra statului primitor este strict necesară a fi investigată, având conotaţie atât teoretică, cât şi practică.

Prezenţa unei forţe armate străine implică nişte reguli de conduită atât din partea statului gazdă, cât şi din partea celui (celor) trimiţător (trimiţătoare).

În cele mai multe cazuri se încheie un acord, tratat care reglementează statului forţelor armate pe teritoriul statului primitor, în care sunt precizate condiţiile de intrare, staţionare, tranzit, competenţele statului primitor faţă de forţele armate străine, precum şi competenţele statului trimiţător. În cazul absenţei unui astfel de acord, se ridică un şir de semne de întrebare, iar practica internaţională este controversată la acest capitol.

În absenţa unui acord, statutul juridic al forţelor armate străine în timp de pace a reprezentat o problemă controversată în dreptul internaţional. De-a lungul istoriei, statutul armatei străine pe teritoriul altui stat a oscilat între două tendinţe:

1) cea de origine americană, care susţine că suveranitatea naţională este recunoscută autorităţilor armate în străinătate. Această teorie mai este numită şi *„teoria dreptului drapelului”*, care a fost consacrată printr-o decizie a şefului Curţii Supreme de Justiţie a Statelor Unite ale Americii, John Marshall, în 1812, în celebrul caz *„Schooner Exchange v. Mc Fadden*”.[1] Marshall a afirmat că „*... jurisdicţia unui stat în interiorul graniţelor sale este necesar să fie exclusivă şi absolută ...*”, după care a precizat că, de la acest principiu, sunt şi anumite excepţii. Aceste excepţii, a continuat şeful justiţiei americane: „*... trebuie să fie în urma consimţământului naţiunii suverane, care poate fi expres sau implicit şi nu pot curge din nici o altă sursă legitimă...*”. După ce a identificat primele două excepţii, Marshall a declarat cheia opiniei sale referitoare la statutul juridic al forţelor armate străine, concluzionând că: „*... Al treilea caz în care un stat suveran este de înţeles că a cedat o porţiune din jurisdicţia sa teritorială, este atunci când acel stat suveran permite trupelor unui stat străin suveran să tranziteze teritoriul său. În asemenea cazuri, fără o declaraţie expresă de renunţare la dreptul său de jurisdicţie asupra forţelor cărora le-a garantat dreptul de tranzit, statul suveran dacă ar încerca să exercite jurisdicţia asupra trupelor celuilalt stat, ar fi considerat că şi-a încălcat promisiunea făcută. Astfel, prin exercitarea jurisdicţiei, scopul pentru care a fost acordat dreptul de tranzit ar fi pierdut şi o parte a forţei militare aparţinând acelui stat străin suveran ar fi atrasă de la îndeplinirea obiectivelor şi îndatoririlor sale naţionale pentru care a fost însărcinată, ceea ce ar conduce la împiedicarea acelui stat de a-şi exercita controlul asupra forţelor proprii, fapt de care depinde puterea şi siguranţa sa...*”[2] Astfel, acordând dreptul de liberă trecere, această excepţie implică o renunţare la orice jurisdicţie asupra trupelor, iar generalul străin are dreptul de a folosi disciplina şi de a aplica pedepsele pe care

[1] Cazul „Schooner Exchange v. Mc Fadden”, 11 United States 116, 1812. [On-line]: https://supreme.justia.com/cases/federal/us/11/116/case.html (Vizitat la: 06.08.2015).

[2] Drăguţ Marian. Cadrul juridic privind staţionarea forţelor armate străine pe teritoriul unui stat în timp de pace. Cazul României. Autoreferatul tezei de doctor în drept. Bucureşti, 2009, p. 6.

comandatul armatei le necesită. De asemenea, forţele militare care tranzitează teritoriul altui stat se bucură de o extrateritorialitate totală[3].

2) cea de-a doua teorie, care s-a bucurat de susţinere în special în Marea Britanie, se bazează pe *principiul suveranităţii teritoriale* şi se deosebeşte de cea americană prin două restricţii, şi anume: tribunalele aliaţilor admise, nu pot funcţiona, decât sub anumite rezerve şi numai în cazul în care nu afectează competenţa tribunalelor teritoriale. Cea de-a doua restricţie ţine de faptul că tribunalele aliaţilor sunt competente în cazul în care delictul s-a comis în limitele teritoriilor ocupate de către trupele aliaţilor, iar soldatul vinovat îşi satisfăcea serviciul în forţele armate în acel moment[4].

Înainte de a evidenţia domeniul de competenţă a statului primitor faţă de forţele armate străine, considerăm oportun de a evidenţia tipologia acestora.

Potrivit autorului rus S. Beloţchii[5], toate bazele militare pot fi divizate în două grupe mari:

a) bazele amplasate pe teritoriul naţional;

b) bazele amplasate pe teritorii străine.

În afară de aceasta, se constată cazurile în care aceiaşi bază militară este utilizată de către trupele naţionale şi cele străine.

Clasificarea bazelor militare amplasate pe teritorii străine se face în funcţie de criteriul care stă la baza sa. În calitate de exemplu, pot servi următoarele:

1) în dependenţă de amplasarea, toate bazele militare se subdivid în:

a) maritime - destinate flotei;

b) terestre - necesare în special aviaţiei şi subdiviziunilor trupelor sale terestre.

2) luând ca şi criteriu temeiul de drept privind amplasarea unor astfel de baze, acestea din urmă se împart în:

a) cele amplasate în temeiul acordurilor bilaterale: bazele militare ale Federaţiei Ruse în or. Sevastopol (deşi în prezent această regiune este administrată de autorităţile Federaţiei Ruse, importanţa practică a acestor acorduri este nulă de fapt), bazele militare ale SUA în Guantanamo;

b) bazele amplasate pe teritoriul statelor-aliaţilor în cadrul unei organizaţii sau acordurilor multilaterale (spre exemplu: bazele militare ale SUA în statele-membre NATO sau ale Federaţiei Ruse în statele-membre ale Organizaţiei Acordului despre securitatea colectivă).

3) reieşind din caracterul oneros al temeiului amplasării bazelor militare:

a) în baza remunerării financiare;

b) în lipsa remunerării financiare (baza militară a Marii Britanii în Cipru)

4) din punct de vede al scopului:

a) în calitate de garant al securităţii (bazele SUA în Japonia);

b) pentru represalii şi control (bazele URSS în Finlanda după cel de al II-lea Război Mondial);

5) Din punct de vedere al termenilor de funcţionare:

a) bazele militare destinate utilizării periodice sau temporare (bazele în or. Cant (Kirghizia) pentru SUA);

b) bazele militare destinate utilizării îndelungate /pe termen lung/ (bazele în or. Ramstein (Germania) pentru SUA).

6) Luând în consideraţie criteriul necesităţii de utilizare, bazele militare se împart în:

a) fondate pentru forţele armate;

b) fondate pentru trupele pacificatoare (exemplul or. Tuzla din Bosnia şi Herţegovina)[6].

Pentru a înţelege specificul forţelor militare străine pe teritoriul altui stat, considerăm oportun de a clarifica câteva definiţii şi concepte.

Ameninţarea militară este un concept care se analizează pornind de la sintagma care implică acţiunea/operaţia de ameninţare cu forţa specifică mediului operaţional militar. Această acţiune se realizează de către forţe specializate, pregătite în acest sens şi presupune „săvârşirea de către un stat sau mai multe state a unor acte politice, economice, militare sau de altă natură, cu scopul de-a impune unui stat sau grup de state să renunţe la deplina exercitare a drepturilor şi atributelor suverane, fiind o acţiune contrară principiilor specifice raporturilor între state.” Acest concept are ramificaţii în diverse medii generând o serie de alte tipuri de ameninţări, cum ar fi: ameninţarea economică, ameninţarea informaţională, ameninţarea politică, ameninţarea teroristă, ameninţarea militară etc.[7]

[3] Flory Maurice. Les bases militaires à l'étranger. Dans: Annuaire de droit international. 1955, Vol.1, p. 6. [On-line]: http://www.persee.fr/web/revues/home/prescript/article/afdi_0066-3085_1955_num_1_1_1142 (Vizitat la: 03.04.2014).

[4] Ibidem, p. 4.

[5] Белоцкий Сергей. Международно-правовые проблемы иностранного военного присутствия. В: Международное право. 2013, № 1, с. 89.

[6] Ibidem, p. 90 - 91.

[7] Munteanu Ioan. Repere conceptuale privind ameninţarea şi agresiunea aeriană asupra trupelor şi a

Agresiunea armată reiese din conţinutul Cartei O.N.U. şi se manifestă prin *„folosirea forţei armate de către un stat sau grup de state împotriva suveranităţii, integrităţii teritoriale sau independenţei politice a altui stat sau în orice alt mod incompatibil cu Carta Naţiunilor Unite”*[8].

Consiliul de Securitate al ONU, reprezintă organul investit cu atribuţii de menţinere a păcii şi securităţii internaţionale. Rolul său, descris în Carta Naţiunilor Unite, include stabilirea de operaţiuni de menţinere a păcii, instituirea de sancţiuni internaţionale, precum şi autorizaţia de acţiuni militare. Rolul Consiliului de Securitate este exercitat prin intermediul rezoluţiilor Consiliului[9].

Înainte de a analiza conţinutul operaţiunilor de pacificare, considerăm necesar de a clarifica termenii şi conceptele de operaţiuni pacificatoare cu care se operează în documentele şi abordările oficiale şi neoficiale.

Carta ONU nu defineşte operaţiunile de pacificare, dar reprezintă fundamentul legal al misiunilor reprezentative prin scopul stipulat în Articolul 1 al organizaţiei - să menţină pacea şi securitatea internaţională[10]. Având în vedere faptul că mijloacele militare care sunt puse în aplicare sunt utilizate de o manieră imparţială, s-a fundamentat conceptul creării operaţiunilor de menţinere a păcii în baza unui ipotetic „Capitol VI şi jumătate” al Cartei ONU. Acesta se regăseşte între Capitolul VI[11], care reglementează mijloacele paşnice de soluţionare a conflictelor şi Capitolul VII[12], ce prevede acţiunile coercitive aplicabile în cazul ameninţării contra păcii şi securităţii internaţionale.

Operaţiunile de menţinere a păcii, gestionate de ONU constau în:

a) trimiterea unei misiuni de observatori - organismul Naţiunilor Unite împuternicit de supravegherea armistiţiului în Palestina (ONUST), 1948 şi Grupul de observatori militari al Naţiunilor Unite în India şi Pakistan (UNMOGIP), 1949;

b) forţe ONU care au un mandat specific de menţinere a păcii, respectând acordurile de armistiţiu sau de încetare a focului, ce constituie o condiţie prealabilă pentru desfăşurarea acestor forţe.

Suportul juridic al operaţiunilor de menţinere a păcii îl reprezintă mandatul. Mandatul se eliberează de regulă, la iniţiativa şi cu aprobarea Consiliului de Securitate, dar acest rol îl poate îndeplini şi Adunarea Generală a ONU. Art. 24 pct. 1 din Carta Naţiunilor Unite conferă Consiliului de Securitate *„răspunderea principală pentru menţinerea păcii şi securităţii internaţionale”*.

Situaţia este de altă natură în cazul forţelor pacificatoare din autoproclamata Republică Moldovenească Nistreană, în contextul asumării de către Federaţia Rusă a dreptului unilateral de pacificator, în lipsa unor competenţe acordate de către ONU. Implicarea directă a Federaţiei Ruse îşi găseşte fundamentarea juridică în „Convenţia cu privire la principiile reglementării paşnice a conflictului armat din zona nistreană a Republicii Moldova din 21 iulie 1992”[13], care a fost semnată între Republica Moldova şi Federaţia Rusă şi nicidecum nu de aşa numita Republica Moldovenească Nistreană, de unde şi putem concluziona că inclusiv la acea etapă exista un control efectiv din partea Moscovei asupra acţiunilor întreprinse de autorităţile de la Tiraspol[14].

Constatăm, cu regret că, de facto Republica Moldova nu-şi exercită suveranitatea asupra teritoriului din stânga Nistrului, mai mult aceasta nu poate să-şi exercite competenţele asupra acestuia. Ca modalitate de exercitare a competenţelor, este şi aplicarea jurisdicţiei asupra

obiectivelor terestre. În: Buletinul Universităţii Naţionale de Apărare „Carol I”. Iunie 2015, p. 152.

[8] Carta O.N.U., art. 2 §4. [On-line]: http://www.anr.gov.ro/docs/legislatie/internationala/Carta_Organizatiei_Natiunilor_Unite_ONU_.pdf (Vizitat la: 12.10.2015)

[9] Consiliul de Securitate al ONU. [On line]: http://www.un.org/fr/sc/ (Vizitat la: 12.08.2015).

[10] Capitolul I al Cartei Naţiunilor Unite. [On line]: http://www.un.org/fr/documents/charter/chap1.shtml (Vizitat la: 12.08.2015).

[11] Capitolul VI al Cartei Naţiunilor Unite. [On line]: http://www.un.org/fr/documents/charter/chap6.shtml (Vizitat la: 12.08.2015).

[12] Idem.

[13] Convenţia cu privire la principiile reglementării paşnice a conflictului armat din zona nistreană a Republicii Moldova din 21 iulie 1992. [On-line]: http://tribuna.md/2012/01/04/doc-vezi-documentul-care-%E2%80%9Elegalizeaza%E2%80%9D-aflarea-trupelor-ruse-in-moldova/ (Vizitat la: 14.08.2015).

[14] Gamurari Vitalie. Studiu: Statutul forţelor pacificatoare în dreptul internaţional: cazul Republicii Moldova. Chişinău: Asociaţia Promo-LEX, 2015, p. 20. [On-line]: http://www.promolex.md/upload/publications/ro/doc_1422358041.pdf (Vizitat la: 05.08.2015).

acestui teritoriu. Misiunile „pacificatoare" ruseşti care se află pe teritoriul din stânga Nistrului sunt controlate în exclusivitate de către Federaţia Rusă şi, mai mult neagă orice răspundere pentru acţiunile ilicite ale militarilor care îndeplinesc misiunea. Această afirmaţie reiese din incidentul produs la data de 1 ianuarie 2012, când un militar din contingentul rus al forţelor de menţinere a păcii a tras într-un cetăţean al Republicii Moldova, tânărul a decedat la scurt timp după aceasta. Potrivit comunicatului Ministerului de Externe rus, a fost încetată urmărirea penală împotriva militarului rus, pe motivul că probele acumulate nu au scos în evidenţă elementele unei infracţiuni. Autorităţile ruse, de asemenea, au subliniat faptul că, fiind un cetăţean rus, bănuitul nu a putut fi urmărit de către autorităţile din Republica Moldova. Mai mult ca atât, nici reclamanţii şi nici autorităţile moldoveneşti nu au primit vreo copie a deciziei autorităţilor ruse de încetare a procedurii penale în privinţa militarului Veaceslav Cojuhari. În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin Hotărârea Pisari c. Republicii Moldova şi Rusiei, a constat exercitarea jurisdicţiei extra-teritoriale de către un stat contractant atunci când, în conformitate cu o practică, tratat sau un alt acord, autorităţile pot să efectueze funcţii executive pe teritoriul unui alt stat. Guvernul Republicii Moldova a susţinut că Federaţia Rusă a avut o influenţă decisivă asupra forţelor pacificatoare a căror comandă comună a fost localizată pe teritoriul transnistrean - la care autorităţile moldoveneşti nu aveau acces - şi al cărei conducere a fost întotdeauna numită de către Federaţia Rusă[15].

Totul ce se petrece pe teritoriul unui stat, ţine în principiu, de competenţa acestuia. Statul suveran este participant principal al relaţiilor internaţionale, fapt ce-l situează, în dreptul internaţional, ca prim subiect de drept în ordinea importanţei. Statul are competenţe legale manifestate în sens material şi formal, iar suveranitatea ca element component şi de individualizare al acestuia, se prezintă ca un atribut esenţial, exclusiv, inalienabil şi indivizibil. Competenţele materiale sunt, în primul rând, de ordine interioară şi ţin de suveranitatea internă, şi anume capacitatea de a-şi organiza puterea sa politică, sistemul său economic şi social. Competenţele în sens formal se referă la jurisdicţia statului şi la capacitatea sa de a acţiona în vederea garantării respectării regulilor juridice edictate de el[16].

Personalului ONU, care acţionează în cadrul operaţiunilor de menţinere a păcii, i se aplică prevederile Convenţiei asupra privilegiilor şi imunităţilor Naţiunilor Unite din 13 februarie 1946 şi Convenţia cu privire la privilegiile şi imunităţile instituţiilor specializate, adoptate de către Adunarea Generală ONU din 21 noiembrie 1947[17].

Acordul privind statutul forţelor de menţinere a păcii poate să se refere în mod direct la modalitatea de repartizare a competenţelor, fiind asigurată o competenţă jurisdicţională exclusivă statului trimiţător. Evident că, această imunitate de jurisdicţie se aplică în cadrul exercitării funcţiilor de către membrii forţelor[18].

Competenţa teritorială a statului reprezintă aptitudinea statului de a exercita autoritatea sa, conform dreptului internaţional, de asemenea asupra bunurilor, situaţiilor, persoanelor şi activităţilor care se află sau se desfăşoară în interiorul teritoriului său[19].

În opinia autorului Charles Rousseau, noţiunea de „competenţă" este foarte elastică, şi poate să fie extinsă sau restrânsă, în funcţie de relaţiile dintre state. Astfel, „competenţa" teritorială a unui stat poate varia de la o competenţă maximă şi exclusivă - numită suveranitate, până la o competenţă minimă sau limitată, când pe teritoriul aceluiaşi stat se exercită şi competenţa altor state, cum ar fi de exemplu cazul protectoratului, ocupaţiei militare,

[15] Hotărârea CtDEDO: Pisari c. Republicii Moldova şi Rusiei. [On-line]: http://agent.gov.md/wp-content/uploads/2015/05/PISARI-RO.pdf (Vizitat la: 01.11.2015).

[16] Pereş Gabriel. Suveranitatea şi relaţiile internaţionale europene. În: Revista ştiinţifică trimestrială a Centrului de Studii Strategice de Apărare şi Securitate a Universităţii Naţionale de Apărare „Carol I". 2008, nr. 1, p. 104.

[17] Convenţia cu privire la privilegiile şi imunităţile instituţiilor specializate. [On-line]: http://www.monitoruljuridic.ro/act/conventie-din-21-noiembrie-1947-cu-privire-la-privilegiile-si-imunitatile-institutiilor-specializate-aprobata-de-adunarea-generala-a-organizatiei-natiunilor-unite-la-21-noiembrie-1947-emitent-85854.html (Vizitat la: 13.10.2015).

[18] Luigi Condorelli. Le statut des forces de l'ONU et le droit international humanitaire. Dans: RDI. 1995, Vol. 78, nr. 4, p. 885 – 886.

[19] Dupuy Pierre-Marie. Droit International Public. Paris: Ed. Dalloz, 2000, p. 60.

a servituţilor internaţionale, a existenţei bazelor militare străine[20].

Considerăm că, în cazul prezenţei forţelor armate (a bazelor militare străine) pe teritoriul unui alt stat, numit stat primitor, se aduce atingere competenţelor teritoriale ale acestuia, prin limitele impuse sau de acordurile internaţionale sau de acordurile bilaterale, prin care acesta nu-şi poate exercita toate competenţele, în special competenţa de jurisdicţie în materia dreptului penal.

Bibliografie:

1. Capitolul I al Cartei Naţiunilor Unite. [On-line]: http://www.un.org/fr/documents/charter/chap1.shtml (Vizitat la: 12.08.2015).
2. Capitolul VI al Cartei Naţiunilor Unite. [On-line]: http://www.un.org/fr/documents/charter/chap6.shtml (Vizitat la: 12.08.2015).
3. Capitolul VI al Cartei Naţiunilor Unite. [On-line]: http://www.un.org/fr/documents/charter/chap7.shtml (Vizitat la: 12.08.2015).
4. Carta O.N.U., art. 2 §4. [On-line]: http://www.anr.gov.ro/docs/legislatie/internationala/Carta_Organizatiei_Natiunilor_Unite_ONU_.pdf (Vizitat la: 12.10.2015).
5. Cazul „Schooner Exchange v. Mc Fadden", 11 United States 116, 1812. [On-line]: https://supreme.justia.com/cases/federal/us/11/116/case.html (Vizitat la: 06.08.2015).
6. Consiliul de Securitate al ONU. [On-line]: http://www.un.org/fr/sc/ (Vizitat la: 12.08.2015).
7. Convenţia cu privire la principiile reglementării paşnice a conflictului armat din zona nistreană a Republicii Moldova din 21 iulie 1992. [On-line]: http://tribuna.md/2012/01/04/doc-vezi-documentul-care-%E2%80%9Elegalizeaza%E2%80%9D-aflarea-trupelor-ruse-in-moldova/ (Vizitat la: 14.08.2015).
8. Convenţia cu privire la privilegiile şi imunităţile instituţiilor specializate. [On-line]: http://www.monitoruljuridic.ro/act/conventie-din-21-noiembrie-1947-cu-privire-la-privilegiile-si-imunitatile-institutiilor-specializate-aprobata-de-adunarea-generala-a-organizatiei-natiunilor-unite-la-21-noiembrie-1947-emitent-85854.html (Vizitat la: 13.10.2015).
9. Drăguţ Marian. Cadrul juridic privind staţionarea forţelor armate străine pe teritoriul unui stat în timp de pace: cazul României. Autoreferatul tezei de doctor în drept. Bucureşti, 2009. 50 p.
10. Dupuy Pierre-Marie. Droit International Public. Paris: Ed. Dalloz, 2000. 731 p.
11. Flory Maurice. Les bases militaires à l'étranger, în Annuaire de droit international. 1955, vol.1, p.3-30. [On-line]: http://www.persee.fr/web/revues/home/prescript/article/afdi_0066-3085_1955_num_1_1_1142 (Vizitat la: 03.04.2014).
12. Gamurari Vitalie. Studiu: Statutul forţelor pacificatoare în dreptul internaţional: cazul Republicii Moldova. Chişinău: Asociaţia Promo-LEX, 2015. 41 p. [On-line]: http://www.promolex.md/upload/publications/ro/doc_1422358041.pdf (Vizitat la: 05.08.2015).
13. Hotărârea CtDEDO: Pisari c. Republicii Moldova şi Rusiei. [On-line]: http://agent.gov.md/wp-content/uploads/2015/05/PISARI-RO.pdf (Vizitat la: 01.11.2015).
14. Luigi Condorelli. Le statut des forces de l'ONU et le droit international humanitaire. Dans: RDI. 1995, vol. 78, nr. 4, p. 881 - 906.
15. Munteanu Ioan. Repere conceptuale privind ameninţarea şi agresiunea aeriană asupra trupelor şi a obiectivelor terestre. În: Buletinul Universităţii Naţionale de Apărare „Carol I". Iunie 2015, p. 150-154.
16. Pereş Gabriel. Suveranitatea şi relaţiile internaţionale europene. În: Revista ştiinţifică trimestrială a Centrului de Studii Strategice de Apărare şi Securitate a Universităţii Naţionale de Apărare „Carol I". 2008, nr. 1, p. 102 - 107.
17. Rousseau Charles. Droit international public. 4e édition. Paris: Editure Dalloz, 1968. 416 p.
18. Белоцкий Сергей. Международно-правовые проблемы иностранного военного присутствия. В: «Международное право». 2013, № 1, с. 88 - 99.

Bibliography:

1. Capitolul I al Cartei Naţiunilor Unite. [On-line]: http://www.un.org/fr/documents/charter/chap1.shtml (Vizitat la: 12.08.2015).
2. Capitolul VI al Cartei Naţiunilor Unite. [On-line]: http://www.un.org/fr/documents/charter/chap6.shtml (Vizitat la: 12.08.2015).
3. Capitolul VI al Cartei Naţiunilor Unite. [On-line]: http://www.un.org/fr/documents/charter/chap7.shtml (Vizitat la: 12.08.2015).
4. Carta O.N.U., art. 2 §4. [On-line]: http://www.anr.gov.ro/docs/legislatie/internationala/Carta_Organizatiei_Natiunilor_Unite_ONU_.pdf (Vizitat la: 12.10.2015).

[20]Rousseau Charles. Droit international public. 4e édition. Paris: Editure Dalloz, 1968, p. 142.

5. Cazul „Schooner Exchange v. Mc Fadden", 11 United States 116, 1812. [On-line]: https://supreme.justia.com/cases/federal/us/11/116/case.html (Vizitat la: 06.08.2015).

6. Consiliul de Securitate al ONU. [On-line]: http://www.un.org/fr/sc/ (Vizitat la: 12.08.2015).

7. Convenţia cu privire la principiile reglementării paşnice a conflictului armat din zona nistreană a Republicii Moldova din 21 iulie 1992. [On-line]: http://tribuna.md/2012/01/04/doc-vezi-documentul-care-%E2%80%9Elegalizeaza%E2%80%9D-aflarea-trupelor-ruse-in-moldova/ (Vizitat la: 14.08.2015).

8. Convenţia cu privire la privilegiile şi imunităţile instituţiilor specializate. [On-line]: http://www.monitoruljuridic.ro/act/conventie-din-21-noiembrie-1947-cu-privire-la-privilegiile-si-imunitatile-institutiilor-specializate-aprobata-de-adunarea-generala-a-organizatiei-natiunilor-unite-la-21-noiembrie-1947-emitent-85854.html (Vizitat la: 13.10.2015).

9. Drăguţ Marian. Cadrul juridic privind staţionarea forţelor armate străine pe teritoriul unui stat în timp de pace: cazul României. Autoreferatul tezei de doctor în drept. Bucureşti, 2009. 50 p.

10. Dupuy Pierre-Marie. Droit International Public. Paris: Ed. Dalloz, 2000. 731 p.

11. Flory Maurice. Les bases militaires à l'étranger, în Annuaire de droit international. 1955, vol.1, p.3-30. [On-line]: http://www.persee.fr/web/revues/home/prescript/article/afdi_0066-3085_1955_num_1_1_1142 (Vizitat la: 03.04.2014).

12. Gamurari Vitalie. Studiu: Statutul forţelor pacificatoare în dreptul internaţional: cazul Republicii Moldova. Chişinău: Asociaţia Promo-LEX, 2015. 41 p. [On-line]: http://www.promolex.md/upload/publications/ro/doc_1422358041.pdf (Vizitat la: 05.08.2015).

13. Hotărârea CtDEDO: Pisari c. Republicii Moldova şi Rusiei. [On-line]: http://agent.gov.md/wp-content/uploads/2015/05/PISARI-RO.pdf (Vizitat la: 01.11.2015).

14. Luigi Condorelli. Le statut des forces de l'ONU et le droit international humanitaire. Dans: RDI. 1995, vol. 78, nr. 4, p. 881 - 906.

15. Munteanu Ioan. Repere conceptuale privind ameninţarea şi agresiunea aeriană asupra trupelor şi a obiectivelor terestre. În: Buletinul Universităţii Naţionale de Apărare „Carol I". Iunie, 2015, p. 150-154.

16. Pereş Gabriel. Suveranitatea şi relaţiile internaţionale europene. În: Revista ştiinţifică trimestrială a Centrului de Studii Strategice de Apărare şi Securitate a Universităţii Naţionale de Apărare „Carol I". 2008, nr. 1, p. 102 - 107.

17. Rousseau Charles. Droit international public. 4e édition. Paris: Editure Dalloz, 1968. 416 p.

18. Belotskii Sergei. Mezhdunarodno-pravovye problemy inostrannogo voennogo prisutstviia. B: «Mezhdunarodnoe pravo». 2013, № 1, c. 88 - 99.

Copyright©Doina CAZACU, 2015.

Contacte / Contacts / Контакты:

MD- 2002, str. Ştefan Ciobanu 39, Mun. Chişinău, Republica Moldova

E-mail: doina.cazacu@yahoo.com